

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษา 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญด้านหนึ่งของการฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับคนพิการ ซึ่งมีการเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และปัจจุบันยังเปิดโอกาสให้คนพิการ ได้รับการศึกษามากขึ้นในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ (พิณทิพย์ วิจิตรจามรี, 2545 : 11)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กนักเรียนที่มีต้องการพิเศษ โดยให้บริการฟื้นฟูตั้งแต่ระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กนักเรียนเพื่อส่งต่อเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติต่อไป การให้บริการแบบไป – กลับ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนเด็กพิเศษ มีหลายประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กออทิสติก และเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

สำหรับเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระบบการสื่อสารของมนุษย์ ประกอบด้วย ผู้สื่อสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Media or channel) ผู้รับสาร (Receiver) และปฏิกิริยาตอบกลับของผู้รับสาร (Response) ระบบการสื่อสารกลุ่มนี้ที่เกิดขึ้นจะขาดสิ่งสำคัญไปไม่ได้ คือ สิ่งที่เรียกว่า “ภาษา” ในสังคมมนุษย์มีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้อื่น เพราะมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน หรือติดต่อทำความเข้าใจกันเพื่อประสิทธิภาพ และ

ประสิทธิผลของการดำรงชีวิต การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มนุษย์จะต้องใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ เกิดขึ้น ทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งทำให้การสื่อสารมีความเข้าใจในแนวทางเดียวกันและสื่อสารอย่างมีความคิดระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ความมุ่งหมายของการสอนภาษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทางภาษา (กรมวิชาการ. 2535 : 11) ภาษาไม่ใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด ภาษาเกิดจากการเรียนรู้โดยการได้ยิน ได้ฟังเด็กปกติเรียนรู้ภาษาจากการใช้หูฟังและใช้อวัยวะรับความรู้สึกอื่น ๆ ร่วมรับรู้ด้วย เช่น หูได้ยิน ตามองดู ลิ้นชิมรส จมูกได้กลิ่น และมือสัมผัสจับต้องการเรียนรู้ ภาษาจึงเริ่มจากการความเข้าใจ ภาษาเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงตามมาด้วยการใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อสารความหมาย (รจนา ทรรทรานนท์ และคณะ. 2528 : 76)

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นผู้สูญเสียทางการได้ยินตั้งแต่กำเนิดหรือภายหลัง ซึ่งจะมีความล่าช้าของพัฒนาการทางภาษาในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การสูญเสียการได้ยินเป็นอุปสรรคขวางกั้นทางภาษาทั้งนี้พบว่านักเรียนหูหนวกมักมีปัญหาในด้านความเข้าใจทางภาษา เมื่อนักเรียนที่สูญเสียการได้ยิน จึงมีการลำดับขั้นของพัฒนาการทางภาษาที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะการได้ยินเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ (ศรียา - ประภัสสร นิยมธรรม. 2541 : 94 – 95) จากการวิจัยพบว่ามนุษย์เราเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยผ่านประสาทสัมผัสดังนี้ ผ่านสายตา 75 % ทางหู 13 % ทางจมูก 3% ทางกาย 6% ทางชีวหา 3 % (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2534 : 34) ปัญหาหลักสำคัญของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการรับรู้ทางภาษา คือการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทางการได้ยิน ซึ่งประสาททางการรับรู้การได้ยิน เป็นประสาทที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ภาษา (กมลวิทย์ คุรุฑแก้ว. 2523 : 4 ; อ้างถึงใน Dale. 1971 : 174) เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะมีพัฒนาการทางด้านภาษาและการพูดล่าช้ากว่าปกติ จึงเป็นอุปสรรคในการสื่อสารกับบุคคลอื่น

วิธีติดต่อสื่อสารกับผู้คนที่สะดวกสำหรับนักเรียนหูหนวก ควรให้เขามีอิสระทางภาษา และความคิดเช่นนักเรียนปกติ การสอนคุณศัพท์ ไวยากรณ์ ก็ไม่ควรเป็นแบบตายตัวเกินไป เช่น การใช้ภาษาพูดและภาษามือร่วมกัน เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เขาสามารถแสดงออกถึงการใช้ภาษา เมื่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไม่รู้จักคำ บางคำที่เขาเห็น เขาก็ควรมีทางออกด้วยวิธีอื่น ไม่ใช่หยุดยั้งเขา (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. 2541 : 86) การสื่อสารภาษากับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งสูญเสียการได้ยินมาก ๆ นั้น ต้องอาศัยการสื่อสารหลายแบบ ทั้งคำพูด ท่าทาง สีหน้า ประกอบกันซึ่งมีทั้งเห็น การสอนพูด การใช้ภาษามือ การใช้ท่าแนะนำการพูด และการใช้ระบบรวม (ศรียา นิยมธรรม. ม.ป.ป. : 117) การสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Total Communication) ได้แก่การฟัง การพูด การเขียน การอ่าน ริมฝีปาก การใช้ท่าแนะนำคำพูด การใช้ภาษามือ และการสะกดนิ้วมือเป็นต้น ในการสื่อสารเหล่านี้

จึงเน้นการใช้วิธีการเขียนเป็นการสื่อสาร ที่ใช้ตัวอักษรเขียนถ่ายทอดความรู้สึกเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ แต่การเขียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มักจะมีลักษณะของการสะกดคำผิด การเขียนประโยคกลับที่ (กรมวิชาการ. 2546 : 7)

ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคแห่งข่าวสารข้อมูล จึงมีการติดต่อส่งข่าวสารกันด้วยการเขียนมากขึ้น การเขียนเป็นทักษะทางภาษาลำดับที่ 4 ที่พัฒนาจากการฟัง อ่าน และการพูด ที่มนุษย์นำมาใช้สื่อสารถึงกัน การเขียนมีลักษณะแตกต่างกัน ไปจากการสื่อสารด้วยการพูดเพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีการบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษร การสื่อสารแนวคิดหรือข้อมูลทั้งหมดของผู้เขียนต้องถ่ายทอดโดยผ่าน สัญลักษณ์ คือ ตัวอักษรและเครื่องหมายต่าง ๆ โดย ไม่มี สถานการณ์ เช่น การใช้ท่าทางประกอบหรือไม่มีการใช้น้ำเสียงช่วยในการสื่อสาร การสื่อสารด้วยการเขียนจึงใช้วิธีการเดียว คือ การถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือและเครื่องหมาย (กองทัพ เหลือบพณิชกุล. 2542 : 122)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์การศึกษาพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีปัญหาในการสื่อสาร ไม่เข้าใจภาษาเขียน รู้คำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคผิดหลักภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไม่สามารถสื่อสารกับคนปกติเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้นผู้วิจัย จึงใช้นิทานแผ่นเดียวในการเขียนประโยคเพื่อพัฒนาการเขียนเพื่อการสื่อสารกับบุคคลอื่น ได้ถูกต้องต่อไป

วิริยะ ศิริสิงห (2537 : 37) กล่าวว่าเด็กแต่ละวัยจะมีความสนใจในลักษณะของการเล่านิทานที่แตกต่างกัน เด็กเล็กจะชอบเรื่องที่เป็นคำคล้องจอง วรรคหนึ่งไม่เกินสี่พยางค์ เพราะจำได้ง่าย และมีเสียงไพเราะ แต่เด็กที่โตขึ้นมาไม่ชอบคำคล้องจองแบบเด็กเล็ก แต่จะสนใจเรื่องที่เขียนเป็นร้อยแก้วมากกว่า จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 35) กล่าวว่าเด็ก 2- 5 ขวบหรือเด็กวัยเริ่มเรียนอนุบาลปีที่ 1 – 2 เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถอ่านหนังสือได้แต่สามารถดูภาพและฟังเรื่องราวได้ มีความสนใจในตนเองเด็กวัยนี้อาจพูดเป็นคำ ๆ และเริ่มจำคำใหม่ ๆ ชอบดูสี โดยเฉพาะสีสด ๆ ชอบสัตว์เลี้ยง ชอบดูรูป หรือฟังเรื่องที่อยู่ใกล้เคียงกับสิ่งแวดล้อมของตน ดังนั้นเด็กวัยนี้จึงต้องมีภาพวาดประกอบมาก ชอบฟังบทกล่อมเด็ก คำกลอน สุภาษิต นิทาน คำกลอน โดยเฉพาะนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ที่พูดได้ และทำเหมือนมนุษย์ก็จะได้รับความสนใจมาก กิจกรรมการเล่านิทานเป็นการส่งเสริมให้รักการอ่านหนังสือ และเป็นการสร้างความอบอุ่นรวมทั้งความสนุกสนานด้วย การเลือกหนังสือนิทานต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยของเด็กกิจกรรมการเล่านิทานนั้น ต้องสนุกทั้งผู้ฟังนิทาน และผู้เล่านิทานให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อเด็กจะไม่ได้เบื่อหน่าย หนังสือนิทาน ภาพต้องมีสีสันภาพโต ๆ มีคำอ่านง่าย ๆ เด็กจะเกิดการเรียนรู้คำศัพท์และภาพประกอบด้วยความเพลิดเพลินและสนุกสนาน (กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. 2538 : 1-5)

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มา
รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
จำนวน 3 คน อายุ 7-10 ปี และไม่มีควมพิการซ้ำซ้อน มีระดับการได้ยิน 90 เดซิเบล

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที ทุกวัน
จันทร์ – วันพุธ เวลา 14.30 – 15.00 น.

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ แผนการจัดการกิจกรรมโดยใช้สื่อนิทานแผ่นเดียว

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเขียนประโยค

4. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 เรื่องการ 1. การเขียนประโยค 2 ส่วน 2. ประโยค 3 ส่วน ซึ่งเป็นประโยคพื้นฐานที่ใช้
ในชีวิตประจำวัน โดยการพัฒนาการเขียนประโยคจากนิทานแผ่นเดียว 5 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 โรงเรียนของฉัน ประโยค 2 ส่วน คือ ฉันเดิน ฉันวิ่ง ฉัน แปรงฟัน
ครูสอน ฉัน ชอบ และประโยค 3 ส่วน คือ ฉันเดินมาโรงเรียน ฉันวิ่งเล่น ฉันชอบแปรงฟัน
ครูสอนหนังสือ ฉันชอบโรงเรียน

เรื่องที่ 2 บ้านของฉัน ประโยค 2 ส่วน คือ บ้านฉัน ฉันนอน ฉันกิน ฉันนั่ง
บ้านสะอาด และประโยค 3 ส่วน คือ ฉันมีบ้าน ฉันนอนหลับ ฉันกินข้าว ฉันนั่งเล่น
บ้านฉันสะอาด

เรื่องที่ 3 ครอบครัวของฉัน ประโยค 2 ส่วน คือ พ่อฉัน แม่พูด พี่เดิน ฉันวิ่ง
น้องนอน และประโยค 3 ส่วน คือ พ่อฉันทำงาน แม่พูดเสียงดัง พี่เดินเล่น ฉันวิ่งเล่น
น้องนอนหลับ

เรื่องที่ 4 เพื่อนบ้านของฉัน ตะฟุตบอล ออกกำลังกาย สุนัขเห่า และประโยค
3 ส่วน คือ แดงเตะฟุตบอล สนามหญ้าสีเขียว สุนัขเห่าเล็ก ข้างบ้านชอบออกกำลังกาย

ความสามารถในการเขียน หมายถึง การนำคำที่มีความหมายมาเขียนเป็นประโยค
ที่มีประธาน กริยาและกรรม คือ

1. ประโยค 2 ส่วน หมายถึง ประโยคที่ประกอบด้วยประธาน และกริยา ที่ไม่ต้อง
มีกรรมมารับ เช่น เขาวิ่ง นื่องนอนหลับ เป็นต้น

2. ประโยค 3 ส่วน หมายถึง ประโยคที่ประกอบด้วยประธาน กริยา และกรรม
เช่น ฉันกินข้าว พี่เตะฟุตบอล เป็นต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารแผนที่แสดงรายละเอียด ขั้นตอนเป็นลายลักษณ์
อักษรไว้ล่วงหน้า ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาไทย เรื่องการเขียนประโยคโดยใช้สื่อนิทาน
แผ่นเดียว เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสามารถในการแสดงออกทาง
การเขียนประโยคได้ถูกต้อง

2. เป็นแนวทางให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลาย ๆ วิชาให้เหมาะสมกับ
ระดับพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

3. ศูนย์การศึกษาพิเศษสามารถแนะแนวทางแก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องในงาน
การส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในการใช้สื่อนิทานแผ่นเดียว

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุภารัตน์ ชุณหทล้าย ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี และอาจารย์จิระนันท์ เสนาจักร กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาชี้แนะแนวทางในการจัดทำปริญญาานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการจัดทำปริญญาานิพนธ์นี้จนสำเร็จขอขอบพระคุณ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์และชี้แนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงจนสำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ดร. นลินรัตน์ อภิชาติ อาจารย์นราวิทย์ ศรีเปารยะ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทวน บุญปก ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบแก้ไข จนเครื่องมือมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณพระคุณ บิดา มารดา พี่ น้อง และเพื่อน รวมถึงนิสิตปริญญาโททุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณประ โยชน์อันเกิดจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ผู้มีพระคุณของผู้วิจัยคือ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณอื่นทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบพระคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศุภพร ทิลาวัณย์